

VALORILE ȘI FRUMUSEȚILE ORTODOXIEI (PREDICĂ LA DUMINICA I-A DIN POST, A ORTODOXIEI)

„Și i-a zis Natanael. Din Nazaret poate fi ceva bun? Filip i-a zis: Vino și vezi” Ioan 1, 46).

Preot dr. Ionel Popescu

Abstract: Orthodoxy represents, for the believers of our Church, a treasure filled with gems which we have the duty to know, cherish, live and carry forever in our souls. To those who wish to acknowledge Orthodoxy with its multitude of teachings, its spiritual, moral and cultural patrimony, we address the calling from this Sunday's evangel: „Come and see for yourself!“ Come and see Orthodoxy in its entirety, its truths, its depths, its experiences, its spiritual beauties.

Keywords: Orthodoxy, preacher, love, people, fasting.

Iubiți credincioși și credincioase,

Duminica întâia din Postul Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, Postul Paștilor sau Postul Mare, cum îndeobște mai este numit, poartă numele de Duminica Ortodoxiei. Ea a fost instituită ca atare în anul 842, de împărăteasa Teodora a Bizanțului, cu sprijinul patriarhului ecumenic Metodie Mărturisitorul. Atunci au fost așezate din nou, cu multă bucurie duhovnicească, icoanele în sfintele biserici și s-a hotărât ca această zi de duminică binecuvântată să fie sărbătorită de toată suflarea creștinească, până la sfârșitul veacurilor. Prin aceasta, cultul sfintelor icoane era restaurat, după mai bine de două secole de aspre persecuții declanșate de împărații iconoclaști, adică distrugători de icoane, împotriva vrednicilor cinstitori ai acestora. Să nu uităm, așadar, niciodată această sfântă zi de duminică, să o cinstim și să o iubim, pentru că ea rămâne pentru totdeauna o mărturie sfântă despre cinstirea sfintelor icoane și despre generalizarea cultului acestora în întreaga creștinătate.

Pentru noi, Duminica Ortodoxiei este, totodată, o aducere aminte de marea biruință a adevărului asupra minciunii și a falsității, dar și un nou prilej de

chemare la luptă, mereu și mereu, împotriva păcatului care încearcă să ne despartă de Dumnezeu. Duminica aceasta este, în același timp, un prilej de aleasă și de binecuvântată bucurie duhovnicească, este sărbătoarea sfântă în care ne mărturisim credința noastră bimilenară și îi cinștim pe toți ierarhii, preoții, monahii și credincioșii care, prin curajul și prin jertfa vieții, ne-au transmis valorile și frumusețile Ortodoxiei.

Ca primă duminică din Postul Mare, ea este totodată și prima treaptă din urcușul duhovnicesc de înălțare prin post și rugăciune, prin milostenie și pocăință, prin biruință asupra păcatului din noi, pentru a fi vrednici de lumina sfântă a Învierii.

Dreptmăritori creștini,

Evangelhia citită azi la sfânta Liturghie este evanghelia chemării la apostolat a celor dintâi ucenici: Andrei și Petru, Filip și Natanael. Dacă cei doi frați, Andrei și Petru, precum și Filip au fost chemați de Hristos Domnul, Natanael a fost chemat de prietenul său Filip. Natanael era un tânăr galilean modest, cu aplecare spre cele sfinte, cunoscător al Legii Vechi, curios din fire și curat sufletește. Așadar, când Filip îi spune: „Am aflat pe Acela despre Care au scris Moise în Lege și proorocii, pe Iisus, fiul lui Iosif din Nazaret” (Ioan 1, 45), Natanael, bun cunoscător al ținutului Galileii și al locuitorilor săi, a fost cuprins de îndoială și l-a întrebat pe prietenul său: „Din Nazaret poate fi ceva bun?”. Acesta i-a răspuns atunci cu atât de cunoscutele și răspânditele cuvinte: „Vino și vezi” (Ioan 1, 46). „Vino și vezi” un om cum nu ai mai văzut până acum, „vino și vezi” pe Cel despre care ai citit și ai învățat, pe Care L-ai așteptat, împreună cu tot neamul nostru, de câteva milenii, pe Mesia, pe Fiul lui Dumnezeu întrupat. Și mergând spre Iisus, Natanael a recunoscut în El pe Mântuitorul lumii, închinându-i-se și urmându-L.

Acest „vino și vezi” trebuie să-l auzim și noi permanent, mai ales în vremurile de tulburări spirituale, de ură și de violență, de ucidere de oameni și de adâncă nedreptate, de renunțare la valorile morale și de multiple confuzii care au pus stăpânire pe sufletul multor semeni, ca să luăm putere din practicarea virtuților creștine, singurele care ne pot ridica din mocirla păcatului la frumusețea cea negrăită a adevăratei virtuți creștine.

Duminica Ortodoxiei ne învață, în fiecare an, cum Biserica creștină, urmând cu hotărâre și cu putere drumul înaintașilor luptători pentru adevăr și credință, a biruit și ne-a lăsat nouă neștirbită întreaga învățătură mântuitoare a lui Iisus Hristos, pe care suntem datori să o cunoaștem, să o trăim în spiritul evlaviei înaintașilor și să o lăsăm moștenire celor de după noi.

Iată de ce socotim potrivit să vorbim astăzi despre valorile și frumusețile Ortodoxiei, care sunt, de două milenii, scutul și mântuirea noastră, ca oameni și ca popor, din mari primejdii, din moarte fizică și sufletească.

Iubiți frați și surori în Domnul,

În această sfântă și aleasă zi a Ortodoxiei, este bine și potrivit să ne întrebăm cu toții: ce este Ortodoxia? Care sunt darurile și valorile spirituale pe care le primim prin Biserica Ortodoxă? Ce a însemnat ea până acum în viața credincioșilor ortodocși în general și a românilor ortodocși, în special, și, mai ales, ce înseamnă ea pentru noi cei de azi?

Cum bine se știe, numele „ortodoxie” vine din limba greacă și înseamnă dreaptă mărire sau dreaptă credință, trăirea adevărată în lumina învățăturilor Domnului nostru Iisus Hristos, fără adăugiri și fără omisiuni, așa cum o mărturisim de șaptesprezece veacuri în Simbolul credinței.

Înainte de toate trebuie să credem și să mărturisim că Ortodoxia este Biserica adevărată, întemeiată de Iisus Hristos prin jertfa de pe crucea Golgotei și arătată în lume la Cincizecime sau Rusalii, când s-a pogorât Duhul Sfânt peste apostoli și s-au pus bazele Noului Așezământ, pentru ca toți cei ce cred în Iisus Hristos și primesc botezul în numele Sfintei Treimi să devină fii ai lui Dumnezeu și prin har moștenitori ai veșnicei Sale Împărății.

Vrednic de ținut minte este apoi faptul că Ortodoxia este credința neschimbată, așa cum a fost mărturisită de Sfinții Apostoli, așa cum a propovăduit-o și a mărturisit-o creștinătatea întreagă, în primul mileniu, neadăugând și nepărâsind nimic din cele ce a primit în scris și prin viu grai de la apostoli. De două milenii, Ortodoxia veghează, cu timp și fără timp, la păstrarea integrității drepte credințe, așa cum a poruncit „ucenicul pe care îl iubea Iisus”: „Și eu mărturisesc oricui ascultă cuvintele proorociei acestei cărți: De va mai adăuga cineva ceva la ele, Dumnezeu va trimite asupra lui pedepsele se sunt scrise în cartea aceasta, iar de va scoate cineva din cuvintele cărții acestei proorocii, Dumnezeu va scoate partea lui din pomul vieții și din cetatea sfântă și de la cele scrise în cartea aceasta” (Apocalipsa 22, 18-19).

*

„Jumătate din viață mi-am petrecut-o în căutarea dragostei și a adevărului – scrie elvețianul Klaus Kenneth -, un traseu care, exprimat în kilometri, e mai mare decât înconjurul pământului de cincizeci de ori.

Din India, Tibet, Thailanda și multe țări islamice (Maroc, Persia, Afganistan ...) până în Mexic, Alaska și Brazilia. De la filosofie la un adept convins al comunismului, dintr-un ateu devenit hipiot, ani de zile am încercat marile credințe ale Asiei (hinduismul, budismul, islamismul), dar și învățăturile indienilor din America. Am petrecut 6 luni în lumea distrugătoare a drogurilor și am făcut un popas cutremurător în ocultism, în lumea ezoterismului ... Nimic nu mi-a putut umple golul din suflet până în ziua în care – stând în fața a șapte puști – am avut parte de o întâlnire dramatică și ipostată cu acel Dumnezeu „necunoscut” și am fost izbăvit în chip minunat...”. După această cutremurătoare convertire, între Klaus Kenneth și arhimandritul Sofronie Saharov de la

mănăstirea Essex (Anglia) s-a înfiripat o puternică legătură duhovnicească, în urma căreia Klaus a ajuns să cunoască, după cum însuși mărturisește, „o pre-danie veche de 2000 de ani, în care, în tot acest răstimp, nu s-a schimbat nicio iotă din învățătura lui Hristos – Dreapta slăvire”. Ortodoxia i-a modelat syfletul, l-a transformat, l-a salvat de la rătăcire și l-a ajutat să pătrundă înțelesul adânc al învățăturilor descoperite de Dumnezeu (Klaus Kenneth, Două milioane de kilometri în căutarea adevărului, Ed. Agnos, Sibiu, 2009, 311p.).

*

În cele două milenii ale existenței sale, Ortodoxia nu a îmbrăcat haină străină și nu a folosit nici sabie, nici anatema în lucrarea ei mântuitoare. Ea a cucerit sufletele prin dragoste și smerenie. Nu a fost ispitită să stăpânească asupra lumii, ci și-a respectat misiunea primită de la Întemeietorul său, de a sluji oamenilor.

Statornicia și fidelitatea în trăirea adevărurilor credinței apostolice constituie mândria și gloria ei.

Ortodoxia este credința Sfinților Părinți lăsată moștenire moșilor și strămoșilor noștri. Istoria ne stă mărturie că poporul român s-a născut creștin. Suntem aproape singurul popor care în momentul nașterii, al formării sale s-a îmbrăcat și în haina luminată și nepieritoare de creștin. Între certificatul de naștere ca român și cel de botez ca ortodocși nu a fost distanță în timp și nici deosebire. Pe acest document scrie că suntem români ortodocși. Nu a fost o vreme când neamul nostru să nu fi fost creștin. Spre deosebire de alte popoare vecine, în istoria cărora este consemnată o dată precisă a încreștinării lor oficiale, noi nu am primit creștinismul la o anumită dată, într-un anume timp, ci încreștinarea noastră a mers în paralel cu procesul de formare ca popor latin, de credință ortodoxă.

Mărturiile literar istorice și descoperirile arheologice dovedesc vechimea și răspândirea creștinismului pe întreg teritoriul românesc. Nu e locul și nici timpul a aminti acum de toate acestea. Destul că la Sinodul I ecumenic de la Niceea (325) a participat un episcop din Scythia Minor (Dobrogea de azi), iar alt episcop Gherontie sau Terentie, a participat la Sinodul II ecumenic de la Constantinopol (381), după cum la celelalte Sinoade ecumenice au fost prezenți și episcopi din părțile nord-dunărene ale țării noastre. La cei amintiți se adaugă credincioșii care au murit de moarte martirică în nordul Dobrogei: Filip, Zotic, Atal și Kamasis, ale căror sfinte moaște din secolul al IV-lea au fost descoperite în sarcophagele din localitatea Niculițel. Este o mărturie incontestabilă a vechimii creștinismului pe pământul nostru, care a dat sfinți și martiri.

Dragostea față de adevăr ne îndeamnă, apoi, să arătăm că Ortodoxia a fost nedespărțită de poporul nostru în tot trecutul său zbuciumat. Această sfântă și

dreaptă credință a fost pentru el tărie, scut, îmbărbătare, mângâiere, far de lumină spirituală și de cultură.

Ortodoxia nu este pentru poporul nostru o credință de import, ci este de la Sfinții Apostoli prin Sfinții Părinți și prin urmașii lor. Ea s-a identificat, de-a lungul istoriei, cu idealurile poporului credincios, i-a păstrat ființa, limba și tradițiile, i-a servit de suport sufletesc și l-a îmbărbătat să ducă la bun sfârșit lupta pentru libertate și pentru unitate națională.

Ortodoxia a fost stânca de care s-au sfârâmat încercările stăpânirii habsburgice de a-i sili pe românii din Transilvania să-și schimbe legea strămoșească. Nici promisiunile, nici amenințările, nici închisorile, nici martirajul, nici nimicirea cu tunurile generalului Bukow a sutelor de mănăstiri și de biserici ortodoxe din Transilvania, n-au putut schimba voința țăranilor români – lăsați zeci de ani fără preoți – să-și schimbe credința strămoșilor, să se lepede de Ortodoxie. Grăitoare în acest sens rămân cuvintele adresate de un țăran credincios din părțile Simeriei autorităților imperiale: „Vedeți jocul de pe mine? E al meu. Dacă mi-l cere crăiasa, i-l dau. Dar am un singur suflet, o singură credință, aceea nu o dau nimănui decât lui Dumnezeu”. Când au fost siliți să renunțe la credința în care au fost botezați, țăranii români au răspuns într-un glas: „Pentru credința strămoșilor noștri suntem gata să suferim și temniță sau izgonirea din această împărăție, dar legea nu o vom lepăda”. Și au suferit, mulți ani, bătăi și temniță grea, prigoniri, umilințe și lipsuri și încălcări ale tuturor drepturilor, unii primind chiar cununa martiriului. Din rândul acestora fac parte țăranul Oprea Miclăuș și popa Măcinic, ale căror oase au putrezit în cei peste 30 de ani cât au fost închiși în temuta închisoare de la Kufstein (Austria), împreună cu mulți alții.

Ce altceva, decât Ortodoxia, legea românească a străbunilor, ne-a făcut să ne menținem în calea tuturor furtunilor, luptând cu arma în mână, suferind silnicii și respingând ispite ori ademeniri?! De aceea, trebuie să iubim Ortodoxia, să-i rămânem fideli, pentru faptul că ea exprimă pe deplin învățătura lui Hristos.

Ortodoxia ne-a învățat iubirea de Dumnezeu și de oameni. Ortodoxia a împodobit sufletul poporului nostru cu virtuțile cardinale creștine: credința, iubirea și nădejdea; Ortodoxia a dăltuit sufletul poporului nostru în spiritul omeniei, al ospitalității, al toleranței și al încrederii în puterile sale creatoare. Ortodoxia întreține în lume solia păcii, a bunei înțelegeri între oameni și popoare. Ortodoxia ne-a păstrat cultura și arta, ea a deschis școli și a tipărit cărți, ea ne-a dăruit acea fizionomie spirituală unică și inconfundabilă, acea armonie a sufletului care se reflectă în toată creația artistică a poporului nostru: în arhitectura inimitabilă a bisericilor și a mănăstirilor, în jocul și în cântecul popular, în colindele și frumoasele costume naționale, în tradițiile sănătoase legate de sfințele sărbători. Ortodoxia ne-a învățat, apoi, buna cuviință și

respectul față de cel de lângă noi, față de vârstnici, de părinți și de bunici, de preoți și de dascăli, de patrimoniul cultural-național.

Câte alte bogății și frumuseți spirituale nu are Ortodoxia! Cine poate, oare, să le cuprindă pe toate? Este suficient, însă, să subliniem frumusețea cultului ortodox, bogăția harică revărsată în Ortodoxie prin Liturghia euharistică – centrul cultului ortodox – și toate celelalte slujbe și rugăciuni prin care Biserica sfințește tot ceea ce intră în sfera vieții materiale și spirituale a creștinului.

Iubiți credincioși,

Cu atâtea valori, frumuseți și bogății spirituale, Ortodoxia constituie pentru credincioșii Bisericii noastre o comoară de nestemate, pe care avem datoria să le cunoaștem, să le prețuim, să le trăim, să le purtăm mereu și mereu în suflet. Celor care doresc să cunoască mai îndeaproape Ortodoxia, cu tezaurul ei de învățături, cu patrimoniul ei spiritual, moral și cultural, le adresăm chemarea din Evanghelia duminicii de azi: „Vino și vezi!”. Să vedem, așadar Ortodoxia întru ale sale, în adevărurile, în adâncimea, în trăirile ei, în frumusețile ei spirituale. Să ținem cu tărie la moștenirea noastră, la zestrea spirituală cuprinsă în Ortodoxie și, curățindu-ne sufletul de păcate, în baia credinței și a faptelor bune, în smerenie și în pocăință, să urmăm cuvântul Apostolului Pavel: „rămâneți statornici și țineți predaniile pe care le-ați învățat, fie prin cuvânt, fie prin scris [...]. Iar Domnul nostru Iisus Hristos [...] să vă întărească în tot lucrul și cuvântul bun” (II Tesaloniceni 2, 15-17). Amin.